

ВИКЛАДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ В КНР РИТМІКО-ПІСЕННИМИ ЗАСОБАМИ НАВЧАННЯ

TEACHING THE STATE LANGUAGE IN CHINA BY RHYTHMIC AND SONG MEANS

Стаття присвячена аналізу викладання китайської мови в КНР з використанням пісень і музики як засобу навчання. Традиційно вчителя китайської мови викладали лексику, граматику для формування знань учнів, ігноруючи вплив пісенно-музичних засобів на вивчення мови. На наш погляд, розуміння ряду національних культурних факторів, традицій, використання музики і пісень було обмеженим. Мета статті – визначити роль і місце пісень і музики у викладанні рідної мови в Китаї. В результаті дослідження наведено переваги впровадження пісень у викладанні китайської мови. По-перше, використання пісень для викладання мови оживляє атмосферу класу. Пісня допомагає учням оволодіти вокабуляром, знаннями граматики мови, шаблонами речень, мовними кліше. Пісні мають велику лінгвістичну цінність. По-друге, чарівність пісень має поетичну красу і прекрасну пісенну мелодію. Пісні багаторазово повторюються, це допомагає учням їх швидко засвоювати. Учнічують вимову в співі, що закладає хорошу фонетичну основу для вивчення китайської мови. По-третє, музика – це мова без кордонів, пісні здавна розглядаються як культурні посланці, які перетинають кордони, вони відображають голос нації, виражають радість, печаль, культурні звичаї різних епох і регіонів. Також у роботі окреслено вплив музики на учнів; висунуто пропозиції щодо викладання рідної мови у Китаї за допомогою пісень і музики. Наприкінці дослідження зроблено висновок, що пісні та музика відіграють незамінну роль у розвитку мовних і мовленнєвих знань, умінь, навичок китайських учнів при вивченні рідної мови. Пісні рідною мовою створюють невимушене та жваве середовище, оживляють атмосферу вивчення мови, стимулюють інтерес до навчання. Слухаючи невимушено і красиву музику і співаючи пісню, учні швидко розслабляються від хвилювання, рідна мова засвоюється природним шляхом, швидко, легко.

Ключові слова: використання пісень, засіб навчання, китайська мова, викладання рідної мови.

The article is devoted to the analysis of the Chinese language teaching using songs and music as a teaching means. Traditionally, the Chinese language teachers teach vocabulary and grammar as learners' knowledge, ignoring the influence of song and music to language learning. In our opinion, understanding national cultural factors, traditions, use of music and songs was limited. The article purpose is to determine the role and place of songs and music in teaching Chinese. As research results show the advantages of using songs in the Chinese language teaching. First, using songs to teach the language cheers the classroom atmosphere. Songs help learners master vocabulary, grammar, sentence patterns, language clichés. Songs have the linguistic value. Secondly, the charm of songs has poetic beauty and a beautiful song melody. Songs are repeated many times, it helps learners learn them quickly. Learners hear pronunciation in singing, it has a good phonetic foundation for learning Chinese. Thirdly, music is a language without borders, songs have long been regarded as cultural messengers that cross borders, they reflect the nation voice, express joys, sorrows, cultural customs of different eras and regions. The paper also outlines the impact of music to learners; proposals for teaching the mother tongue in China using songs and music have been put forward. At the end of the research, it was concluded that songs and music play an indispensable role in the development of language knowledge and speech skills, abilities of Chinese learners learning their native language. Songs in the native language create a relaxed and lively environment, enliven the atmosphere of language learning, and stimulate learning interest. Listening to relaxed and beautiful music and singing a song, learners relax quickly from classroom excitement, their native language is learned naturally, fast and easily. **Key words:** using songs, the means of learning, the Chinese language, teaching the mother tongue.

УДК 378.011.3-051:784
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/56.1.16>

Лю Генчень,

аспірант кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, Україна; викладач кафедри музичної освіти Нанкінського університету, Китайська Народна Республіка

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Викладання рідної мови в Китаї відбувається протягом всього періоду навчання, починаючи з молодшої школи, ускладнюється в середній школі, продовжується в старшій школі. З розвитком глобалізації мовно-комунікаційне середовище стає все більш диверсифікованим, це сприяє мовній комунікації. Сьогодні для викладання рідної мови в Китаї мовна освіта має розвиватися з урахуванням інтернаціоналізації, використовуючи сучасні форми, засоби, підходи, ресурси.

Навчання рідної мови в Китаї сьогодні стикається з трансформацією освіти, з процесом еволюції, диверсифікації. Дивлячись в контекст глобалізації, з дедалі частішими міжнародними обмінами, відповідне вдосконалення традиційних

форм, методів, прийомів, засобів навчання стає дуже актуальним завданням, що стоїть перед національною освітою та викладанням. Для сприяння вивчення китайської мови використання китайських пісень як музичного елемента в прагматичному, ефективному та науковому напрямку стає цікавим питанням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Використанню пісень в лінгводидактиці приділялась певна роль. Особливо активно цю тему досліджували дослідники з вивчення іноземної мови [2; 4; 5; 8; 9; 10].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз робіт закордонних вчених [6] свідчить про широкий науковий інтерес до цього питання в академічних колах. Китайські

дослідники не вивчали це питання досить ретельно [1; 3; 7]. Отже, невіршеним ще й досі питанням залишається обґрунтування доцільності використання пісень і музики у викладанні рідної мови в Китаї.

Мета статті – визначити роль і місце пісень і музики у викладанні рідної мови в Китаї.

Виклад основного матеріалу. Протягом тривалого часу, обмежуючись впливом ряду факторів, таких як єдина освітня концепція, зміст викладання і засоби оцінювання рідної освіти в Китаї, нерозуміння нових тенденцій і нового мислення у викладанні китайської мови, відсутність необхідного обговорення її викладання, ситуативність і емоційність при конкретній реалізації мовної освіти, викладання китайської мови доволі довго залишалося традиційним.

Традиційно вчителя китайської мови викладали лексику, граматику для формування знань учнів, ігноруючи вплив пісенно-музичних засобів на вивчення мови. На наш погляд, розуміння ряду національних культурних факторів, традицій, використання музики і пісень було обмеженим.

Музика і мова – це дуже схожі форми і прийоми вираження, в яких матеріальна оболонка звуку слугує засобом. У мові відповідно до вимови робота фізіологічних органів проявляється через фізичні фактори, такі як висота звуку, довжина й інтенсивність, що важливо для формування мови відповідно до фонетичної системи, вокабуляру, граматичних правил мови. У музиці це відбувається відповідно зміни висоти, довжини і ритму, що важливо при створенні музики за правилами її мелодійної будови. Аналогічно тон мови і тон музики мають кількісно ціннісне співвідношення.

В умовах сучасного викладання мови пісні й музика як невід'ємна частина національної культури можуть використовуватися як особливий засіб навчання. Тому впровадження пісень у викладання мови має не тільки велике значення і практичну можливість, а й передбачає лінгвістичну цінність і дає певні переваги. Наведемо кілька переваг.

По-перше, використання пісень для викладання мови може оживити атмосферу класу, мобілізувати ентузіазм й інтерес учнів до навчання, дати повноцінну суб'єктивну ініціативу, сприяти творчості та уяви учнів, тим самим допомагаючи учням запам'ятовувати слова, речення, мовні кліше, може значно збільшити і розширити словниковий запас учнів, безпосередньо поліпшити ефект і якість вивчення учнями мови. Можна цілеспрямовано використовувати пісні для викладання рідної мови, а також допомогти учням ознайомитися з ними в підручниках і методичних матеріалах.

Пісня допоможе учням зрозуміти та оволодіти вокабуляром, знаннями граматики мови, шаблонами речень, мовою кліше поза підручниками, а також покращити здатність учнів застосовувати мову на практиці.

Викладання таким чином допомагає учням покращити довгострокову пам'ять. В піснях завжди містяться ключові слова, контекст пісні можна поєднати з мовою тіла. Це, мабуть, один з найвизначніших аспектів користі пісень і музики для вивчення мови. Пісні не тільки збагачують лексику, вони забезпечують «сценарій» легкого засвоєння слів. Тому пісні мають велику лінгвістичну цінність.

По-друге, чарівність пісень походить не тільки від їх прекрасних пісенних мелодій, а й від їх поетичної краси. Тексти пісень яскраві й мають хвилиноподібні співочі ритми. Висловлюючи мотиви і думки через слова і музику, вони також дають нове життя мелодіям і віршам через створення душевного співу. При виконанні пісні на неї, безумовно, впливає діалект та особиста імітаційна здатність учня, але якщо відібрані пісні приносяться в клас для цілеспрямованого викладання рідної мови, вроджена здатність імітувати музику та пісні в учнів повністю мобілізується.

Пісні багаторазово повторюються, це безпосередньо допомагає учням їх швидко засвоювати. Повною мірою учні відчують вимову в співі, що закладає хорошу фонетичну основу вивчення рідної китайської мови. Наприклад, китайська дитяча пісенька «Стіна» про барабан і тигра. В ній можуть чути слова: локшина, живопис. Текст пісні такий: «На стіну повісьте барабан, намалюйте тигра на барабані, тигр подряпав барабан, візьміть кусок тканини, щоб барабан з'єднався знов».

У свою чергу, пісня може ще більше підвищити рівень аудіювання учнів, відобразити їх емоції, активізувати їх тіло та розум, а також значно стимулювати впевненість учнів у собі та інтерес до вивчення рідної мови, а також закласти міцний фундамент для більш точного, автентичного та красивого вираження рідної мови в майбутньому.

По-третє, музика – це мова без кордонів, а пісні здавна розглядаються як культурні посланці, які перетинають кордони, вони часто можуть відобразити голос нації, а також виражати радість, печаль, культурні звичаї різних епох і регіонів. Водночас, різні стилі пісень самі по собі містять багату культурно-історичну спадщину, а зміст їх співу глибоко закарбований у часі та культурі, тому пісні також можуть сприяти більш глибокому розумінню учнями власної національної мови, культури, традицій.

За допомогою освіти та викладання пісень у вивченні рідної мови учні можуть легко розвивати власне мовлення, це полегшує їх комунікацію, спілкування, розуміння звичаїв власної країни. Це сприяє розширенню культурного бачення учнів, просвітляє учнів, і, нарешті, досягає здатності культивувати та розвивати навички спілкування учнів в умовах глобалізації та інтернаціоналізації.

За допомогою пісень покращуються мовленнєві здібності учнів та їх когнітивний рівень, а також

мовні уміння і навички учнів у фонетиці, граматиці, лексиці, що значно сприяє ефективному навчанню учнів та оптимізації навчального середовища.

Вивчення музики може збільшити пам'ять про мову, а ритм деяких пісень узгоджується з мозковими хвилями інформації про пам'ять в мозку, а коли музика супроводжується текстом, це може допомогти запам'ятати зміст інформації. Таку «декламацію саундтреку» можна використовувати для вивчення нового мовного контенту або та закріплення мовного матеріалу. Коли учні слухають, як учитель декламує вірші з музикою, з одного боку, вони дуже розслаблені під впливом музики, легко отримують нову інформацію, а, з іншого боку, вони можуть поєднувати музику і мову і комбінувати їх засвоєння як при перегляді фільму для сприйняття інформації.

Таким чином, інформаційне наповнення стає природним і легко «спливає» в «підсвідомість» учня. При цьому вірші в пісні мають поетичну мову, текст простий і красивий, і легше співати пісні, ніж запам'ятовувати окремо текст. При повторюванні пісень учні можуть не тільки добре імітувати мову, підвищувати точність вимови, але і ефективно підвищувати здатність до аудіювання тексту.

Крім того, сучасна наука про мозок, нейрофізіологія і психолінгвістика стверджують, що права півкуля людського мозку відповідає за імідажеве мислення, є центром, що відповідає за музику, почуття. Отже, прослуховування і спів пісень може стимулювати мозок, викликаючи сильне збудження правої півкулі людського мозку.

В той же час прослуховування і спів пісень може активізувати ліву півкулю людського мозку, відповідальну за мову і абстрактне мислення, так що ліва і права півкулі збуджуються по черзі. Це не тільки робить мову і мислення резонуючими, але і розвиває потенціал мозку, приносить учням цікавість і задоволення від навчання.

У той же час дослідження когнітивної психології підтверджують, що прослуховування і спів пісень закладає в учнів психологічний фундамент для легкого засвоєння знань, умінь, навичок з мови і мовлення, а також паттернів поведінки. Всі ми знаємо, що дитячі пісні в основному виразні, красиві, дають учням поради у поведінці. Наприклад, китайська дитяча пісенька «Рибалка» співає: «Темно! Темніе! Рибалка, їди додому! Твоя мама чекає на тебе, а мати рибок чекає на них». Ця пісня є гарним вираженням почуття любові батьків і дітей. Пісня радить маленьким дітям йти додому після настання темряви.

Отже, вважаємо, що пісні є простими та ефективними мовними засобами для учнів, що сприяють мотивації учнів до вивчення рідної мови, стимулюють їх ентузіазм і цікавість до навчання. Однак, хоча пісні мають таку значну лінгвістичну цінність, все ж є багато практичних питань, які

потрібно вирішити в тому, як доцільно і розумно використовувати пісні в практиці викладання рідної мови.

Вивчення китайської мови з використанням пісень – це дуже практична річ для створення невимушеної атмосфери в класі, що допомагає мотивувати учнів до участі в класних і позакласних заходах. Рекомендуємо приносити на урок пісні, слухати їх, виконувати вправи до них.

Іноді пісні сприймаються як інструмент або форма розваги, а їх особлива роль у викладанні мови недооцінена або проігнорована. Причин такого явища багато, як шкільного, так і позашкільного сектору. З погляду філософії викладання, китайські програми не завжди спираються на викладання мови через культуру, іноді не включають культурну освіту у вимоги до викладання мови. Це пов'язано із тим, що музика традиційно розглядалася в Китаї як спосіб розваги, тому методика викладання пісень у рідній мові не була загально-визнаною у мовній освіті Китаю.

З погляду змісту навчання положення навчальної програми з мови завжди ґрунтувалося на лексиці, граматиці тощо. З погляду функціональних ідей і мовних умінь і навичок, в підручниках з рідної мови, на наш погляд, недостатньо культурного насичення. А мова – це динамічний інструмент, який змінюється в процесі культурного розвитку нації.

Політика, економіка, культура країни мають вплив на формування національної мови. Використання національних пісень і музики як важливого фактору відображення культури країни дозволяє поглиблювати її вивчення, насичує методику викладання рідної мови за допомогою пісень. Таким чином, з огляду на сучасний стан викладання рідної мови у Китаї, можна висунути такі пропозиції:

По-перше, доповнити викладання рідної мови в Китаї культурною традицією китайських пісень, з врахуванням їх китайської специфіки. По-друге, доцільно відбирати пісні для мовної освіти, розуміти і надавати їм важливу роль. Наприклад, Бінгемтонський університет у США ввів китайські народні пісні у викладання китайської мови і досяг чудових результатів. По-третє, доповнити систему оцінювання викладання рідної мови в Китаї. Вона зосереджена на передачі знань, оцінювання ставить за мету тест чи іспит. Пісні і музика розширяють коло змісту оцінювання.

По-четверте, енергійно зміцнювати культурну освіту у викладанні рідної мови та прагнути виховувати учнів з навичками крос-культурної комунікації. Це сприятиме взаємодії з представниками різних культурних середовищ, розумінню їх культурних відмінностей. Мова є носієм культури, мова і культура взаємозалежні, і, щоб добре вивчити рідну мову, необхідно знати і розуміти рідну культуру.

По-п'яте, вчителям слід відштовхуватися від звичок традиційного викладання мови і направляти

свої зусилля та звертати увагу на культурні відмінності. Китай – сильна економічна держава, країна засобами «м'якої сили» впливає на світ, займаючи вигідне становище, що допомагає розвивати відносини з представниками інших культур. За традицією Китай завжди був закритою країною і мав стиль «будувати машини за зачиненими дверима». Зараз ситуація змінюється, адже вивчення китайської мови поширюється і за кордонами Китаю.

Так, пісня – це не тільки форма музики, а й дуже важливий засіб, форма, прийом, метод, це незамінний культурний носій. Мова та культура пов'язані зі співами пісень, це може краще сприяти вивченню та вдосконаленню китайської мови, навіть за кордоном, а також сприяти міжкультурним обмінам, гармонійним та рівним обмінам між різними представниками світу. В цілому – спів китайських пісень сприятиме культурним обмінам між Китаєм і зарубіжними країнами, зміцненні дружби і взаєморозуміння з представниками світу.

Висновки. Можемо стверджувати, що пісні та музика відіграють незамінну роль у розвитку мовних і мовленнєвих знань, умінь, навичок китайських учнів, у використанні їх потенціалу та підвищенні їх здатності сприймати та розуміти різні речі. Пісні рідною мовою створюють невимушене та жваве середовище, оживляють атмосферу вивчення рідної китайської мови, стимулюють інтерес до навчання. Слухаючи невимушену і красиву музику і співаючи пісню, учні швидко розслабляються від хвилювання, рідна мова засвоюється природним шляхом, швидко, легко.

Музика та мова мають пізнавальні спільні риси в багатьох аспектах, таких як мелодія, ритм, тон, естетика тощо, органічно поєднуючи викладання пісень та викладання мови, використовуючи естетичну функцію музики для стимулювання механізму засвоєння інформації учнями, що значною мірою сприяє вдосконаленню основних мовленнєвих умінь і навичок учнів, таких як аудіювання, говоріння, а також мовних – фонетичних,

лексичних, граматичних. *Перспективами подальших розвідок у цьому напрямі вважаємо порівняння використання пісень у вивченні рідної та іноземної мови в Китаї.*

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. 薄惠芳. 英语教学中的又一份色彩——浅谈多媒体教学手段的有效辅助. 教育. 2013. # 33.
2. Gamlam R. The Ultimate Guide to Teaching English in China. 2022. URL: <https://www.goverseas.com/blog/guide-teaching-english-china> (дата звернення: 03.03.2023)
3. 高岚. 基于教育游戏创新培训模式——教师高阶思维能力提升的设想探索. 科技创新导报. 2016. # 13(10). P. 139–140.
4. Gil J., Adamson B. The English language in mainland China: A sociolinguistic profile. *English language education across Greater China*. 2011. URL: https://www.researchgate.net/publication/265120610_The_English_language_in_mainland_China_A_sociolinguistic_profile (дата звернення: 03.03.2023)
5. Kaduhr D., Fujisawa Y. Observations on English Education in Elementary Schools in China. 大阪樟蔭女子大学論集第. 2009. #46. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/229392358.pdf> (дата звернення: 03.03.2023).
6. Kostikova I., Chastnyk O., Ptushka A., Yazlovytka O., & Dovzhenko O. Digital technology implementation in students' proficiency development for English listening. *Amazonia Investiga*. 2021. #10(48), p. 34–42. <https://doi.org/10.34069/AI/2021.48.12.4>
7. 刘莹. 幼儿园英语游戏教学研究. 河北: 河北大学. 2011.
8. Meredith A. Teach English in China: The Ultimate Step-by-Step Guide. 2022. URL: <https://studycli.org/teach-english-in-china/ultimate-guide/> (дата звернення: 03.03.2023)
9. Pettit L. The Truth About Teaching at a Chinese Primary School. *Teach English in China*. 2016. URL: <https://teach-english-in-china.co.uk/the-truth-about-teaching-at-a-chinese-primary-school/> (дата звернення: 03.03.2023)
10. Qi G.Y. The importance of English in primary school education in China: perceptions of students. *Multilingual Education*. 2016. #6(1) URL: <https://doi.org/10.1186/s13616-016-0026-0>.